

Trimiterea foaiei acesteia la teritorul zonei strategice este permisă prin ordinul minist.

II. évfolyam. 20. szám.

Cluj (Kolozsvár), 1922. május 20.

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

TELEFON: 2-37. SZÁM.

Erdély jeles szülöttei.

— Ravasz László. —

Egy nemzetnek a léte, jövője nem külső nagyságától, de belső, lelki nagyságától függ. Egy nemzet belső nagyságának egyik mértéke pedig nagy fiainak, kiváló személyiségeinek a száma. Semmitérő és pusztuló minden olyan nemzet, amely csak pénzgazdaságával és politikai hatalmával dicsekszik, ellenben szegény az igazi lelki nagyságot kifejező nagy személyiségekben. Ezeket meggondolva, a magyar népnek lelkiismeretbeli szent kötelessége a saját igazi nagy embereit számbavenni és számontartani. Olvasóink vehetnek észre, hogy a „Magyar Nép” is hűséges gondolatokódott is és örködni fog, hogy nagy magyar személyiségeink emlékezetünkből kiessenek. Egyik ilyen boldog dicsekedésünk, a magyar nemzet egyik kiemelkedő, állhatat hajtása: *Ravasz László*, a dinamelléki magyar kálvini püspöke.

Innen, az erdélyi hegyek között ültette át őt az isteni gondolat az alföldi rónára, hogy meg szívével és fényes elméjével

legyen egyik oszlopa annak a láthatatlan aranyhidnak, amely az azonos szellemű és azonos vérű magyarságot országhatárokon is túl összeköti. A kolozsvári református teológiának (papnevelő-intézetnek) volt 14 esztendőn

át kiváló tanára, az egész erdélyi magyarságnak igazi lelki vezére, páratlan hatású nevelője. Véré utolsó cseppjéig, lelke minden izéig erdélyi magyar. Született 1882. szept. 29-én Bánffyhunyardon, ahol édes atya Ravasz György nyug. polgári iskolai tanár és édes anyja Gönczi Róza ma is élnek. A Ravasz és Gönczi nemzetség Kelemenelkén otthonos, tehát Ravasz László, nemzetisége szerint maroszéki székely. Tanult Bánffyhunyardon, melynek szép öreg temploma ihlette és töltötte meg gyermeki lelkét Isten szolgálatának szeretetével. Tanult továbbá Székelyudvarhelyen, Kolozsvárt, majd a német-birodalmi fővárosban: Berlinben. Hosszabb tanulmányutat tett Svájcban és Franciaországban, ahonnan alighogy haza került, 25 éves korában teológiai tanárrá választják meg s ebben az állásban munkálkodik 1921. év végéig, amikor is a budapesti reformátusok papjukká

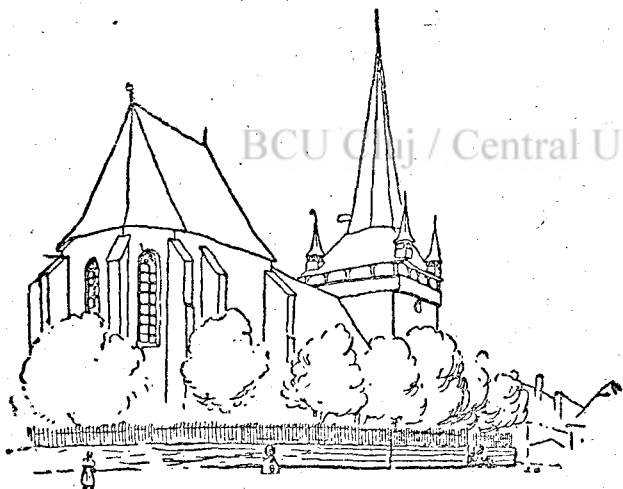

Ravasz

a Tisza-Duna közti és a somogyi-baranyai református magyarok püspökükké választják.

Ravasz László egyike azoknak a nagy embereknek, akik csodálatos látó képességgel tudnak behatolni a lelki élet titkaiba. Ez pedig rendkívül nagy dolog, mert az emberi lélek, bár évezredek óta tanulmányozzák, mégis tele van meglepetésekkel, csodákkal. Mert bár alapjában véve az emberi lélek mindig ugyanaz, mégis koronként és egyénenként rendkívül különböző és változatos. A mai embernek a lelkét, azzal a sok ellenmondással, azzal a sok gondolattal, azzal a sokféle érzéssel, amelyek benne dülnek és forronganak, különösen éles világításban tudja Ravasz László meglátni és megelemezni s tudja egyszersmind találozni, művésziesen ki is fejezni. Olyan szépen, művészién magyarul írni és olyan ékesszólással beszélni, ma nagyon kevesen tudnak, mint Ravasz László, sőt ezek között is egyike ő a legelsőeknek.

Bánffyhungyadi ref. templom.

De ugyebár kedves olvasóm, most arra vagy kíváncsi, hogy mi a tartalma annak, amit Ravasz László olyan művészi formában tud írásban és szóban kifejezni? Ravasz László egy keresztyén felekezetnek a hí fia, sőt vezére, de szeme, tekintete, elméje, gondolata és szeretete olyan nagy és átfogó, hogy amit ő mond, amit ő oly művészién kifejez, az magyaros és keresztyéni szellemben van ugyan elmondva, de érthetően és felemelően szól minden kereső és vivódó embernek. Annak, amit Ravasz László mond, az a tartalma, hogy az ember minden nyomoruságának oka az Istentől való elszakadása, hogy gyógyulásának egyetlen útja van: az Istenhez való közeledése! . . . Ő tulajdonképpen nem akar mást mondani, mint az ő Ura,

a Jézus Krisztus, mert ő nem is akar más lenni, mint a Jézus alázatos szolgája. Az evangéliumi élet dicsőségét, gazdagságát, örömét és boldogságát a Krisztusban hívő lélek egyszerűségével s egy vallásos és művészi elme égő, lobogó, teremtő erejével tudja mindig mint ujat elmondani és leírni. Aki ezekre a teremtő gondolatokra és nemesítő igazságokra kíváncsi, az olvassa, tanulmányozza az ő most megjelent könyvét, amelyet „Gondolatok” cím alatt most adott közre. — Ravasz László most angol földön: Skóciában van már hetek óta és még több hétig ott időzik. A skót kálvinisták hívták nagy testvéri szeretettel s ő most ott tesz bizonyosságot a Jézus Krisztusban való élet örömről s tesz bizonyosságot a magyar szellem dicsőségéről. Mi köszöntjük innen, az erdélyi hegyek közül őt, köszöntjük azzal az ígérettel, hogy különösen szívünkbe fogjuk vésni azt a nagy figyelmeztetését: „Magyarnak lenni annyit jelent, mint különbnek lenni, többet szenvedni, többet dolgozni és mélyebben imádkozni!”

Dr. Tavasz Sándor.

A szervezkedés kérdéséhez.

Dolgozzunk! S a nemzeti munkában legyünk egységesek, összetartók, közös javainkat féltve őrizők, egymásnak segítő, támogató, erősítő bajtársai!

Örvendjünk, hogy a „Magyar Szövetség” megalakult, napról-napra erősödik s hogy e szövetség, mely Románia magyarságának vezetésére egyedül hivatott, megteremtette messzehangzó szócsövét, a „Magyar Nép” című heti lapot.

A Magyar Szövetség e lapja segítségével sok ezer magyar családhoz szólhat s azokat egységesen szervezheti.

Ha ez a szervezési erő felvilágosodott, tevékeny, előrelátó s kitarító vezetők kezébe kerül, akkor mi, romániai magyarok, saját művelődésünk, faji képességeink fejlesztésében szintén csodálatos eredményeket fogunk elérni.

A „Magyar Nép” mindjárt megindulása kezdetén nagyon fontos eszmét pendített meg: a községi műkedvelő társulatok szervezését. A jó tanács több helyen lelkes követőkre talált s gyönyörűséggel olvastuk, hogy a nép fiai majd itt, majd ott rendeztek egy-egy jól sikerült színelőadást vagy hangversenyt. A „Magyar Nép” szerkesztősége közadakozás révén tekintélyes számú színdarabot gyűjtött össze s azt a jelentkező műkedvelő társulatoknak eljuttatás céljából kiosztotta. Ezzel kezdetét vette különösen a falusi magyarság kulturális vezetése. Ez az első lépés már megjelöli azt a

irányt, melyen magyar népünknek a „Magyar Szövetség” zászlója alatt haladnia kell.

Magyar testvéreim! Egy indítvánnyal állok elétek. Szóljatok majd hozzá minél többen, helyeslitek-e?

Minden helyen, hol elegendő számu magyarság van, meg kell szervezni a működvelő társaságokat, melyek különféle előadások rendezésével jótékony célok szolgálatába álljanak. Ennek megszervezését minden magyarlakta községben vagy a lelkesek, vagy a tanítók, avagy együttesen vállalják magukra. Ez különben erkölcsi kötelessége minden magyar embernek, akinek hivatása a nép szellemi vezetése.

Minden község a szervezés megtörténtét a Magyar Szövetség kulturosztályának jelentse be.

A Magyar Szövetség kebelében ezt az osztályt mielőbb meg kell alakítani, melynek teendője volna a működvelő társulatok országos szervezését ellenőrizni, újakat szervezni, a meglévőket nyilvántartani, azokat megyék szerint szövetségbe tömöríteni, végül valamennyit hatalmas kultúrszövetkezetté egyesíteni.

Ime tervezetemet röviden, nagyobb vonásokban előadtam. Most lássuk csak, hogy ennek az országos kulturhálózatnak milyen praktikus hasznát lehetne venni?

A „Magyar Szövetség” például tudomást szerez arról, hogy — teszem fel — az Emke pénzügyi helyzete nagyon válságos. Ezen segíteni kell. Felhívja tehát részben hivatalos lapja, részben más heti vagy napi lapok segítségével az ország magyar működvelő társulatait, hogy megfelelő időn belől egy-egy előadást rendezzenek az Emke javára. Ily módon együttes erővel, egységes munkával esetről-esetre milliókat lehetne összegyűjteni.

Annyi sebhelyből vérezünk, hogy nem is tudjuk hamarjában melyik sebet kössük be legelőbb, melyiket orvosoljuk hamarabb? Ezért is szükségünk van vezetőkre, kik kulturális mozgalmainkat egységesen, kapcsolás nélkül irányítsák.

Ha a kitűzött célért egységesen és egyszerre megmozdul az az ezer egy néhány romániai község, melyben közel két milliónyi magyarság tartózkodik s minden jóindulatu testvérünk filléreivel a közös oltárhoz siet, hatalmas pénzáldozatot fogunk összegyűjteni szerettei fajunk erősítésére.

Tehát a működvelő társulatok országos szervezetének anyagi hasznát senki sem vonhatja kétségbe.

Erkölcsi haszna is óriási volna ez országos szervezet megalakításának.

Ránevátné a népet az összetartás érzetére. A magyar közügyek iránt felkeltene az általánosabb érdeklődést. A magyarság nemzeti önértetét fokozná. A magyar nép kérges kezű fia annak a tudatára ébred, hogy nemcsak keze munkájával, hanem szellemi erejével és kulturájával is tud fájának közös hasznára lenni. Ez önzetlen munkában leomlanának a különböző osztályok

között talán még fennálló válaszfalak. Mindenki egyért fog dolgozni, saját fajunk anyagi, szellemi jólétének biztosításáért.

Végül ne feledjük el, hogy a mult század elején a magyar szó hirdetésének apostolai, a nemzet nap-szamosai; a különböző vándor szintársulatok milyen mély hatást gyakoroltak a nemzeti önértet és hazaszeretet felébresztésére. A jó hatás bizonyára most sem fog elmaradni.

Magyar testvéreim!

Most, hogy tervezetemet körvonalaimban röviden bemutattam, az a kérdés, hogy az előadottak ellen van-e valakinek komoly kifogása, vagy egyéb fontos megjegyzése? Mivel több szem többet lát, lehetséges, hogy indítvánnyomnak hiányai vannak, melyek mások előtt szembeötlők s több okból pótlást, kiegészítést kívánnak. Ezért indítványomat bírálat tárgyává szereimém tétetni s ha kedves lapunk nagybecsült Szerkesztősége megengedi, kérem e közérdekű tárgyhöz olvasó társainknak elfogulatlan hozzászólását.

Óhajtanám, ha e lap hasábjain megbeszélésünk, esetleg részletező vitatkozásunk eredménye indítványomnak elfogadásával végződne, mert határozottan meg vagyok győződve arról, hogy a megszervezett működvelő társulatok országos szövetkezése, magyarságunk életerejét nemcsak nagymértékben fokozná, hanem egységesebb erő kifejtést idézne elő minden tevékenységünkben. *Teleky Dezső.*

(A szerk. megjegyzése. A hozzászólásokat a magunk részéről is kérjük és pedig annál melegebben, mert a szerkesztőség szűkebb körében is tervek forralunk a falu helyes, kulturális megszervezéséről: tehát kapva-kapunk minden életrevaló gondolatot.)

A román politika hírei.

A politika berkeiben aránylag szelcsend uralkodik, a miniszterelnök még Genuában van a konferencián, a napokban várják haza.

Legújabb híreink szerint a királyi család Athenbe utazott Erzsébet görög trónörökösne betegágyához. A király távollétében Vaitoianu tábornok, belügyminiszter intézi a királyi teendőket.

Hír szerint Bratianu miniszterelnök haza érkezése után változások lesznek a kormányban, állítólag Vaitoianu lesz a kormány feje és megfelelőleg átalakítja a kormányt.

A nemzeti párt készülődik a gyulafehérvári népgyűlésre, a gyűlés ideje még nincs megállapítva.

A parasztpárt közeledési keres a nemzeti párttal a kormány elleni egységes harc biztosítása céljából. E tekintetben megegyezésre van kilátás a két párt között.

Hanemann-rács lecsiszolt széllel újra kapható. Az összes méhészeti felszerelések. Kiváló szürke tenyész anyaméh. „Kezdődy”-féle hidegen folyó oltóviasz békeminőségben újra kapható

Dzierzon méhésznél

Nagyvárad, Teleky-utca 32.

A Magyar Szövetség köréből.

Említettük, hogy a lemondás folytán megüresedett csikmegyei szenátorságra br. Jósika Sámuel Magyar Szövetségi elnök, a sepsiszentgyörgyi képviselőiségre Sándor József Emke alelnök főtitkár, a szilágysomlyói szenátorságra dr. Grandpierre Emil v. főispán kormánybiztos jelöltettek, a zilahi választókerületben valószínűleg Péchi Imre-volt főispán vállalja a jelöltséget. Aradon a magyarság jelöltje Zima Tibor. E kerületekben a választások ebben a hónapban fognak megtörténni, tudomásunk szerint román részről ellenjelöltek nem lesznek.

A Magyar Szövetség alapszabályai e hó 27-én d. e. 10 órakor tartandó intézőbizottsági gyűlésen kerülnek tárgyalás alá. Az intézőbizottság tagjai az alapszabály tervezetet tanulmányozás céljából már megkapták.

Itt említjük meg, hogy az esküre jelenkezett magyar tisztviselők, illetve összes közalkalmazottak alkalmi bizottsága a vonatkozó memorandumokat küldöttség útján juttatta Bucarestbe az illetékes tényezőkhöz. A küldöttség e hó 15-én ment Bucarestbe. A küldöttség tagjai: dr. Tóth György v. táblabíró, az igazságügyiek részéről, dr. Szász Károly Marosvásárhely, a közigazgatási alkalmazottak részéről, Orbán Balázs v. főjegyző akadályoztatása miatt, Csomós Benedek pénzügyi számvizsgáló a pénzügyi alkalmazottak részéről Dés, Hantos Gyula a tanügyi alkalmazottak részéről Kolozsvár, dr. Czimbel Lajos tanár a tanügy részéről Szatmár, Radós Lipót a kereskedelemügyi és postai alkalmazottak részéről Kolozsvár. Ezenkívül a küldöttségben résztvesznek gr. Széchenyi Miklós nagyváradi megyés püspök, dr. Gyárfás Elemér és Pál István apát szenátor. A memorandumok támogatására dr. Mihályi Tivadar, dr. Zigre Miklós miniszterek és dr. Gróza Péter v. kisebbségi miniszter is felkértek.

A küldöttség vezetője Ugron István v. rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter, Magyar Szövetségi alelnök.

Az eredményről annak idején beszámolunk.

Kolozsvári Takarékpénztár s Hitelbank Rt.

Kolozsvárt, Piața Unirii (v. Mátyás király-tér) 7. szám.

Alaptőkéje: 16,000,000 Lei.

Tartalékok circa; 15,000,000 Lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron. — Affiliált intézetei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely és Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Rt. Áruraktárai a vasut állomás mellett.

KÜLFÖLD

Az elcsatolt magyarság ügye Génúában.

Még a génuai értekezlet első napjaiban történt, hogy a magyar küldöttség javaslatot nyújtott be az elcsatolt magyarság helyzetének tárgyalása céljából. Akkoriban azt írták a lapok, hogy a javaslat nem fog tárgyalás alá kerülni. A kis antant körében ezt a magyarok súlyos kudarcának tüntették föl. A gyűlés további folyamán azonban még egyszer föltámadt a halottnak vélt ügy. Lloyd George május 10-én összehívatta az értekezletet és javasolta, hogy sürgősen tűzzék a tárgyalások napirendjére a magyar kisebbségek kérdését. A francia kiküldött, Barthou azonnal éles hangon tiltakozott a Lloyd George indítványa ellen és védelmére kelt a kis antantnak, amelyet a magyar kérdés leginkább érint. Barthou kivitte, hogy a kérdés napirendre tűzését a jogi bizottság döntésére bízták. A kis antant képviselői kijelentették, hogy amennyiben a magyar kisebbségi kérdést napirendre tűzik: Románia, Csehország és Jugoszlávia képviselői elhagyják Génúát. Az olasz és angol lapok nagy rokonszenvvel tárgyalják a magyarok ügyét.

A harcias politika magyarázata. A „Temps” című lap a francia külügyminisztérium szócsöve közli Génúából: Az értekezlet Franciaország és Anglia közt esetleg nyílt szakításra fog vezetni. Oroszországot és Németországot egymás karjaiba hajtották. A két ország szövetsége megváltoztathatja Európának a békeszerződésben megrajzolt új térképét. Franciaországban félnek, hogy a legutóbbi politikai események következtében az angol rokonérés megszűnt, s az orosz-német szövetség oldalára áll. Ha Német- és Oroszország egy uton fog haladni, Franciaország helyzete kétségbeesetté válik. Franciaország angol támogatásra nem számíthat, nem csoda tehát, ha Franciaország a német Ruhr-vidék haladéktalan megszállását tervezi.

A magyar külügyminiszter a génuai tárgyalásokról. Gróf Bánffy Miklós magyar külügyminiszter az újságírók előtt nyilatkozott a génuai tárgyalásokról. Szerinte a konferencia eredményei nem a nyilvános tárgyalásokon, hanem a magán érintkezésben érlelődtek meg. Magyarország képviselői a kisantant képviselőivel folytattak megbeszéléseket, amelyek komoly gazdasági és politikai tárgyalások számára teremtették meg az alapot. A külügyminiszter szerint természetesen jobb lett volna Középeurópa ujáteremtését egységesen szervezni, de erre Génúában aligha fog sor kerülni, mert a hatalmak figyelmét teljesen az orosz kérdés foglalja el.

A konferencia vége. A „Lupta” című lap génuai levelezője azt jósolja, hogy a konferenciát rövid időn

belül felosztják. Az oroszok ugyanis a hozzájuk intézett memorandumra olyan választ adtak, amelyet sem Franciaország, sem a kisantant államai nem fogadhatnak el a további tárgyalások alapjául. Mai jelentések szerint az olaszok külön is igyekeznek az oroszokkal megegyezni, az angolok pedig a franciák nélkül is tovább akarnak tárgyalni az oroszokkal. A franciák ezzel szemben a konferencia teljes megszűnésén dolgoznak és további politikájukat minden feltevés szerint hadseregükre alapítják.

A franciák a német-orosz szerződés háttérét kutatják. Az egyik francia lap a német-orosz katonai szövetségről akar leleplezéseket közölni. Azt írja, hogy a pétervári német követségen német vezérkar működik, amelynek feladata az orosz vörös hadsereget a szomszéd államok ellen vezetni. A német vezérkar befolyására a volt cári orosz tiszteket nagy számmal veszik vissza a hadseregbe, a volt német tisztek pedig ezredeik egyenruhájába öltöznek, jóllehet ezeket az ezredeket a békeszerződés feloszlatta. A tulai orosz gyár német típusu fegyvereket, más gyárak töltényeket gyártanak. A gyárakat német mérnökök és tisztek vezetik s az egész anyag olyan, hogy a német hadsereg is használhatja. Így ír a francia lap, ám azt nehéz volna eldönteni, hogy mi igaz mindezekből, mert a franciák szívesen költenek híreket a németek rovására.

A Bethlen-kormány kétharmad többséget kap. Gömbös Gyula, az egységes kormánypárt választásainak irányítója úgy nyilatkozott, hogy a párt kétharmad többsége biztosítva van. A kiscgazdapárt elfordulásáról szóló hírek eszerint alaptalanok.

Mégis bezárul a konferencia? Az orosz kérdés teljesen megakasztotta a génuai konferencia tárgyalásait. Valószínű, hogy az előkelő társaság, amelyben 42 miniszterelnök és 5000 főnyi kiküldött veit részt, minden jelentősebb eredmény nélkül szétoszlik. Az orosz kérdést külön szakértői bizottságra akarják bízni. Ennek a határozatai ellen Oroszország előre is tiltakozik, amiből újabb világpolitikai összeütközések támadhatnak.

HÍREK

A kiadóhivatal köréből. Most már nagyon kevés azoknak a száma, akik az előfizetési díjakat még nem küldötték be. Sajnáljuk ezeknek az elmaradását, nem a jelentéktelen összegért, hanem azért, mert azt óhajtjuk, hogy minél többen együtt legyünk az annyira szükséges lelki közösségben. Ebben a hónapban különben sok új előfizető jelentkezett, úgy hogy a legnagyobb reménységgel tekinthetünk a jövő elé. Az előfizetési díjak a régiék maradnak. Negyedévre 11 leu, félévre 22 l, egész évre 44 leu. (Minerva rt. Strada Reg. Maria-Deák Ferenc-utca 1.)

A csiksomlyói pünkösdi bucsu. A csiksomlyói Szent-Ferenc-rendi zárda meghívót bocsátott ki az idei pünkösdi bucsura. A székely nép bucsus zarándoklatát az idén a régi fényében akarják feleleveníteni abból az alkalomból, hogy gróf Majláth püspöknek, a kegyelmes főpásztornak 25- éves jubileuma van. A bucsut június hó 2. 3. 4. napján fogják megtartani a következő sorrendben. Június 2-án, pénteken délután bevezető szentbeszéd és vecsernye a kegytemplomban. Június 3-án délelőtt és délután szentmisék és szentbeszéd, 4-én pünkösdi vasárnapján délelőtt és délután szentmisék és szentbeszéd. Szombaton délután és vasárnap délelőtt kikerülés a szenthegyre, gyóntatás a kegytemplomban, a klostromban és a Szent Péter templomban egész nap. A kegytemplom harang nélkül áll, a melegsivű hívek a legszebben fognak megemlékezni a püspöki jubileumról, ha a harang beszerzésére adakozni fognak.

A legszebb vizsgálatai ajándék. Majláth püspöknek lapunkban megjelent jubileumi képét, Szopos Sándor festőművésznek pompásan sikerült rajzát, több oldalról jött biztatásra sokszorosítani fogjuk és kiadóhivatalunk utján forgalomba hozzuk. Azt hisszük, hogy ez a képnagyszertien be fog válni katolikus iskolás gyermekek számára vizsgálatai jutalomképpen. Elsőrangú fehér papíron 3 leuba fog kerülni, de a nagy postai költségre való tekintettel legalább 5 drb. megrendelését kérjük. A kép különben alkalmas lesz arra, hogy berámázva a legkedvesebb jubileumi emlékül szolgáljon. Ajánljuk kath. lelkészek szíves figyelmébe.

A trónörökösné nagybeteg. Erzsébet trónörökösné régóta betegeskedik. Most állapota súlyosra fordult. Az egész királyi család Athénbe utazott a beteg ágya mellé. Valószínűen Sándor szerb király, a Mariora hercegnő leendő férje is Athénbe fog utazni.

Hogyan fognak a gyümölcsfák minden évben teremni? Lapunk 18-ik számának gazdasági rovatában egy cikk jelent meg, melynek címe: *Miért nem teremnek minden évben a gyümölcsfák?* Ugy értesülünk, hogy ez a cikk élénk feltűnést keltett a falvakon és sok megbeszélésre adott okot. Mai számunkban a fölvetett kérdéshez **Dr. Szörnyü Béla** szól hozzá. Cikke nagyon tanulságosan egészíti ki a multkori cikket, föl hívjuk rája olvasóink figyelmét. Mindezek különben csak bevezetői egy hosszabb cikksorozatnak, amelynek közlését akkor fogjuk megkezdeni, mikor a földmérés témáját befejeztük. Részletes tanácsokat fogunk közölni a gyümölcs-szedésről, csomagolásról, eltartásról, asza-

Értesítő könyvecske

az elemi iskolák I—VI. o. számára kapható:

MINERVA

Irodalmi és Nyomdai Műintézet Részv. Társ.-nál

Kolozsvár, Mária királyné-utca 1 szám.

Ára 3 50 Leu. Tanítóknak 3 Leu.

lásról, szeszifőzésről, gyümölcs-bor készítésről stb. Az volna kívánatos, hogy a kiváló, lelkes magyar szakemberek ismeretterjesztő cikkei minél több magyar testvérünknek hasznára váljanak.

Báró Jósika Samu a Magyar Szövetség elnöke, betegségének gyógyítása céljából Wiesbadenbe utazott. A gyógykezelés pár hetet vesz igénybe.

A hadisegélyeket újból folyósítják. Két éve mult, hogy a kormány a hadisegélyek kifizetését megszüntette. Ennek az volt az oka, hogy a jogosultak igényeit alapos elbírálás alá akarták fogni. Arról értesülünk, hogy most, két év multán a segélyeket megint folyósítani fogja a hadisegélyző hivatal. A tervezet szerint a gyermektelen özvegy havi 25 leu, az egy vagy kétgyermekes özvegy havi 75 leu, három vagy többgyermekes özvegy havi 100 leu nyugdíjat fog kapni.

Nem lehet Rómába utazni. A május végi kath. világtalálkozásra Románia területéről is sokan készüldtek Rómába. A zarándoklatot a kolozsvári vezetőség annyira előkészítette, hogy már csak az utleveleket kellett volna láttamoztatni. Most azonban távirat érkezett a bukaresti pápai nunciustól, amely szerint Románia területéről nem lehet nagyobb küldöttséggel a kongresszusra utazni. Az intézkedés oka állítólag a római nagy lakáshiány.

Az erdélyi földbirtokok felosztása. A földmivelésügyi miniszter elrendelte, hogy Erdélyben azonnal meg kell kezdeni a földbirtokreform végrehajtását. A tervezet szerint először az állami javak felosztását kezdi meg, azután a holtkezén levő, főként egyházi birtokokra térnek és csak azután kerül sor a magánbirtokokra. Aki a földmérésről szóló cikksorozatunk jó tanácsait érteni és tudni fogja: alkalomadtán sokat használhat a maga és egyháza érdekének.

Nehézségek az adótörvények végrehajtása körül. Az új adótörvény nagyon sokféle adót állapít meg, amelynek nyilvántartása és behajtása a legfejlettebb pénzügyi igazgatást is próbára tenné. Az igazgatás azonban nem fejlődött, sőt az történt, hogy a kapcsolt részekben is a rezábeli kezelést vezették be. Az ebből származó bajokat ma már a pénzügyminiszter is belátja és sokat tanácskozik szakembereivel az orvoslásról. Megeshetik, hogy a volt erdélyi pénzügyi igazgatást újból visszaállítják. Egyébként a jövő évben is azokat az adókat fogják kiróni, amelyek az idén is megvoltak.

A bánffyhungyadi református templom, melynek képét e számunkban közöljük, sok százados, régi épület. Szokatlan arányai, hosszú és törpe templomhajója, magas, bástyaszerű szentélye és zömök, védelmi rendeltetésű tornya messziről feltűnnek. E három elütő részlet különböző időben épült. Legrégibb a hajó, illetőleg annak északi fala, mely kétségtelenül már akkor megvolt, mikorról 1332—37-ből Hunyad első ismert papjáról: *Márkáról* és *István* nevű káplánjáról tudunk. A szentély Mátyás király korának építménye. Tornya legkésőbbi. Talán Bánffyhungyadi 1601-i földulása után építhették. A templom a reformáció előtt Szent Erzsébet tiszteletére volt szentelve s szentélye északi oldalánál hajdan Szent Antal kápolnája állott. Ma háromféle díszes festményéről nevezetes. Karzata 1698-ból, a hajó mennyezete 1705-ből, szentélyének mennyezete festményei Umbling János kolozsvári asztalosától 1780-ból valók.

A község nevét mai alakjában a XVI. század elejétől emlegetik s a régi *Hunod*-hoz a Bánffy jelző kétségtelenül azután került, miután 1435 előtt ez a család Sebesvárával és sok más faluval ezt a községet is királyi adományul kapta.

Művészeti és iparművészeti kiállítás Gyulafehérváron. Néhány nap előtt zárult be Gyulafehérváron az ottani Szociális Missziótársulat által rendezett nagysikerű művészeti és iparművészeti kiállítás. A kiállítás középpontjában Dekáni Kálmán és Reithofer Jenő művei állottak. Dekáni Kálmán művészi festményekkel, szebbnél-szebb keramikai tárgyakkal, halasi csipkéekkel és szőnyegekkel, Reithofer Jenő pedig finom és erős tehetségről tanúskodó akvarellekkel szerepelt. Mindkettőjük általános sikert ért alkotásaival. Mellettük Stubenvollné Csergesi A. és Király Mariska amatőr-munkái érdemelnek említést. Bemutatásra került a kiállításon nagyszámu értékes régiség, családi relikvia és iparművészeti remek is. A rendezést Riszner Ödön gondosan látta el.

24 métermázsza buzatermés egy katasztrális holdon. Ez a csoda nem Amerikában történt meg, hanem Magyarországon a somogyiszentimrei földműves iskolánál, melynek egy tábla buzavetése 1921-ben holdanként átlag 24 métermázsát termelt. Ezt a nagy termést az állandóan alkalmazott szuperfoszfát műtrágyának köszönhetik.

Állatexport Erdélyből. A kolozsvári állategészségügyi főfelügyelőséghez tartozó nyolc vármegye területéről április hó 1-től 15-ig 1095 ökröt, 118 tehenet, 827 sertést vittek ki. Az exportált állatok többnyire Prágába és Budapestre voltak irányítva. A legutóbbi állat kivitel nagy csökkenést mutat, aminek oka abban keresendő, hogy az állatarak magasak. Az exportőrök többnyire Brassó környékén vásároltak sertéseket, élősulyban 20—22 lejért.

A bor ára csökkenni fog. Ezt jósolja egy cikkíró, aki Románia borkereskedelmével foglalkozik. A cikk szerint a kapcsoltrészek borkészletének számbavehető vásárlói csupán az okiráltságbeli borkereskedők. A kivétel ugyanis minden jóslgatás ellenére nagyon csekély. Viszont az okiráltságban nagy készletek vannak fölhalmozva. Ha tehát az idén is jó szüret lesz, nagyon olcsóak lesznek a kftünő minőségű arad-hegyaljai és erdélyi borok is.

Az igazságügyl itéletek és az adóhátralék. Lapjelentések szerint az igazságügyminiszter elrendelte a járásbíróságoknak, törvényszékeknek és tábíáknak, hogy a felperesnek az ítéletet, amely valamely követelést állapít meg az adóssal szemben, csak akkor adják ki, ha igazolja, hogy a G. jegyű céduláris adót megfizette. Pert is ezután csak az kezdhet adósa ellen, aki előbb hebizonyítja, hogy az említett adóval nincsen hátralékban.

Nem szabad a vonat tetején utazni! Az államvasutak igazgatósága szigorú rendeletet adott ki, amely szerint a vonat tetején, a lépcsőkön, az ütközőkön nem szabad utazni. Ez a rendelet nagyon helyénvaló, ám az igazi orvosság mégis csak az lesz, hogyha végre több vonatot fognak járattani.

A felekezeti iskoláért. A kolozskarai magyar ifjuság ápr. 17-én táncmulatsággal egybekötött műkedvelői előadást rendezett. Műsor: 1. Ének. 2. Prolog:

Jakab György lelkész, 3. „Szeget szeggel“ népszínmű 3 felvonásban. 4. „Szilágyi és Hajmási“, szavalta Nagy Kata. Az estély nagyszámu közönség részvételével folyt le. Felülfizettek: Szabó István intéző 100 leu, Derzsi Béla áll. főnök 50 leu, Kék János malomiulajdonos 50 leu, Bimbás Aurél g. kel. lelkész 20 leu, Rákosi Jenő 10 leu. Tiszta jövedelem a karai ref. felekezeti iskola javára 690 leu.

Tanítók keserü kenyere. Szilágy megyében szomorú helyzetbe jutott huszonnégy felekezeti tanító. A tanfelügyelő kifogásolta bizonyos tankönyvek használatát, mire a közigazgatási bizottság elrendelte, hogy huszonnégy tanítót függesszenek felállításától. A tanítók közül 19 református, 3 pedig katolikus iskolában működik. A felfüggesztést azzal indokolják, hogy a tanítók az elmúlt iskolai évben nem Románia, hanem egy idegen ország történelmét, földrajzát és alkotmányát tanították. A tanítók tiltakoznak a vád ellen. Mivel tudjuk, hogy az ilyen vádak milyen hamar ráolvassák a magyar tanítóságra, a legnagyobb részvétet érezzük a szilágy megyei tanítók iránt és reméljük, hogy a vád és következményei alól csakhamar fölmennek őket.

Megengedik a magyar könyvek behozatalát. Annak idején közöltük azt a szomorú hírt, hogy az államrendőrség a magyar könyvek behozatalát eltiltotta. Ujabbán arról értesülünk, hogy ezt a tilalmat közelebbről megszüntették s ezután a tilalom csak a magyarországi újságokra fog kiterjedni. A magunk részéről már azért is nagyon örülnénk ennek, mert lehetővé válnék, hogy a színjátszás számára szervezett kölcsönkönyvtárunkat szélesebb alapokra fektessük és teljessé tegyük. Az volna a törekvésünk, hogy őszire olyan színmű-gyűjteményt állítsunk össze, amely olvasóink minden irányú kívánságát képes legyen kielégíteni.

Rendelet négy magyar gimnázium ellen. A kolozsvári közoktatásügyi államtitkárság egyszerre négy magyar gimnáziumtól vonta meg a nyilvánossági jogot. Ezek az aradi katolikus, a tordai unitárius, a dési református és a dévai katolikus gimnáziumok. Az évvégi bizonyítványok kiállítása is ezzel bizonytalanná vált, ami roppant elkeseredést kelt az érdekelt szülők körében.

A zsidó iskolák tanítási nyelve. A közoktatási államtitkárság elrendelte, hogy a jövő évtől kezdve a zsidó iskolák a magyar nyelvet nem használhatják oktatási nyelvkül. Egy másik rendelet pedig arról szól, hogy a kormány a zsidó kérdést egész Romániában egységesen akarja rendezni. Mindkét rendelet nagy izgatalmat keltett a zsidóság körében, mivel az egyházi önkormányzatot látják veszélyben forogni.

Valuta-jegyzések. A külföldi pénzek ára május 15-én Kolozsvárt a következő volt:

1 dollár	= 142.— leu
1 font sterling	= 625.— "
1 svájci frank	= 27.— "
1 líra	= 7.35 "
1 francia frank	= 13.— "
1 cseh korona	= 2.50 "
1 dinár	= 1.93 "
100 német márka	= 52.50 "
100 magyar kor.	= 19.50 "
100 osztrák korona	= 1.60 "

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETT

Hogyan fognak a gyümölcsfák minden évben teremni?

A gyümölcsfák termésének fokozása és állandósítása.

(Megjegyzések egy cikkre.)

A Magyar Nép 18 ik számában dr. Nagy Endre ur egy igen tanulságos cikket irt: „*Miért nem teremnek minden évben a gyümölcsfák*“ címen. Minthogy a cikk többek közt azt mondja, hogy „foszfort sehogys tudunk magunk előállítani,“ remélem nem lesz érdektelen s tisztelt cikkíró ur sem veszi rossz néven, ha megírom, hogy igenis, lehet foszfort házilag is előállítani, mégpedig a lehető legegyszerűbben: mindenféle csontból.

1. A csontfoszfor trágya előállításának legkezdetelegesebb módja, ha a csontot tiszta, hamutól megtakarított tüzhelyen vagy kővön megégetjük, hogy ezáltal a feldolgozódást, azaz a fa által való megemésztést gátló zsirok s a kocsonyás enyv elégjenek és csak a foszforos mész, amely a legfontosabb trágya, maradjon hátra. A kiégés után megmaradt csont fehér vagy szürke lesz, rostos, könnyen porlasztható, ennél fogva mozsárban vagy tiszta kőlapon porrá törjük s az így nyert csontliszt a csont minősége szerint, 40—60 % foszforos-mész, tehát elsőrangú és nélkülözhetetlen tápláló sőt tartalmaz és a legkeresettebb és legdrágább műtrágyák egyike.

Az égetésnél nyert foszforsavas mészből egy-egy gyümölcsfa tövére nagyság szerint $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ kg. elegendő egyszerre és pedig egyszer a virágzás idején (tehát még van időnk, ne mulasszuk el!) és újra ugyanennyit az érés előtt 3—4 héttel. Szokás a csontlisztet $\frac{1}{4}$ rész gipszporral (kénsavmész) is vegyíteni, mert a benne lévő sav nagyon könnyíti a föloldódást és felszívódást.

2. A második előállítási mód a következő: Az összegyűjtött csontokat tiszta vízben alaposan kifőzzük hogy belőle a zsír, kocsonya (zselatin) teljesen kioldadjon, aztán a csontokat kiszedve a léből, nem tulhevített, de forró kemencén vagy tüzhelyen jól megszáritjuk. sőt meg is pörköljük, hogy könnyen megtörhetők legyenek. A zsíros levét moslékban értékesítjük, a csontlisztet pedig úgy alkalmazzuk, mint a fentit.

3. A harmadik mód, amivel házilag foszforos trágyát nyerhetünk, ha a csontokat cementes medencében gyűj-

tölt hügylébe dobjuk, ahol a csipős salétromsavas lé (ammóniák) 2—3 hónap alatt föloldja és a foszforos mésszel elegyes lével öntözzük meg fáinkat havonta egyszer-kétszer.

Az előállítás, ime szerfölött könnyű. Nincs az a háztartás, hol évente tekintélyes mennyiségű csont föl ne gyűlne, amit mi szemétdombra s a kutyáknak hányunk; pedig 100 kg csontban legkevesebb 40 kg foszforsavas-mész van, ami elegendő 40—80 gyümölcsfának ahhoz, hogy ne pihenjen 3 évig, hanem, hogy minden évben rendszeren s állandóan teremjen. Továbbá: a foszforozott fák 4—8 szor nagyobb termést hoznak, a gyümölcs zamatosabb, finomabb, fejlettebb és főleg édesebb, mert a foszfor cukrot teremt benne.

A foszfor-trágyának, épp úgy, mint az istálló trágyának helyes alkalmazási ideje a tavasz és a nyár. Ügyelnünk kell arra, nehogy a csonttrágya hamuval (káli-trágya) hamuluggal, hamuzsírral összekerüljön! Tehát nehogy evvel hintsük egyidejűleg, mert akkor mind a kettő értéke csökken, közömbösül. A hamut (kálikot) csakis ősszel és télen kell hinteni. Ez a hamutrágya pl. erős agyagos földön értéktelen, sőt az agyagot megköti, merevvé teszi (agyagos földre sok oltatlan mész kell, ami elporlassza), tehát rontja; az istálló s minden ürüléktrágya pedig a gyümölcskertészetben, szőlőben, csakis addig alkalmazható, míg a tőkék, fák termőképessé nem fejlődtek, azontul már fölösleges, mert csak lombot nevel, torhává sőt meddővé tesz; ellenben a foszfor és hamu olyan trágyák, miket a gyümölcsök mind erősen megkívánnak, igényelnek. Foszfort pláne sohasem tudunk tulsokat adni nekik, mert ez az egyedüli, ami nem árt neki, ha sok is. Ha ugyanis jól laktak vele, elraktározzák jövő évre. A fa tehát azért pihen nálunk 3 évig, mert nincs raktáron foszforja!

Az alom-, istálló-, ürülék-trágya azért fölösleges, mert a természet gondoskodott arról, hogy a bennök lévő tápláló (nitrát) sók a hullott lombból, korhádó galyból, ősszel kimuló gyomokból s rovarokból megtérüljenek bőven; ezen fölül fának, szőlőnek egyenesen veszedelmes az ürülék-trágya, mert nálunk nem mindenki érti s szokta a trágyát kiérlelni, mézslével mézsporról, hamuluggal fertőtleníteni s egyben javítani, minden veszedelmes és káros penészgombának, rothadó bacilusnak a melegágya, terjesztője és hordozója.

A francia szőlészeti akadémia bebizonyította, hogy a rendkívül fogékony, kényes szőlőnek mindennemű ürüléktrágya határozottan káros, mert még kiérve is sok penész-bajt, ártalmas bacilusokat terjeszt s csak levelet nevel. Azt is kimutatták, hogy pl. a peronoszpóra szőlőbetegség csirája annyira szívós, hogy a peronoszporás szőlő levelet evett juh ürülékében még teljesen sarjadó képes és a tavaszig eltartott juh-trágya még megtudta fertőzni a szőlőket!

Tudományos kísérletek azt mutatják, hogy a gyümölcsösben istállótrágya, ürülék csak egy tizednyi kell, szemben a más két fontos trágyával, a foszfor (csontliszt) és hamuval (káli). Sőt termőkorában ez az arány még fokozottabb. Legfőlebb 5 évben egyszer kell istállótrágya s akkor is szapuló lével, hamuluggal, mézsporról, — lével *alaposan* átlocsolva, hintve, hogy nemcsak javuljon, de fertőtleníthetődjék is. A gipszporral való vegyítés nagyon ajánlatos, hasznos.

Ugy-e mindez nem nehéz, nem drága? Időnk van télen átál elég, a nyáron összegyűjtött csontokat a föntiek szerint földolgozhatjuk s tavasszal alkalmazhatjuk. Ki akarja, hogy a gyümölcsfái minden évben sokat teremjenek? Aki akarja, kövesse tanácsainkat, éppen most az ideje a csontliszt-trágya elhíntésének, nem kell elmulasztani!

Dr. Szörnyü Béla.

Az idej méztermés értékesítése. Az idej mézszűret az eddigi jelek szerint kedvezőnek ígérkezik. Ennek dacára kevés méz lesz Erdélyben, mert a méhállomány 60 % a elpusztult. A méhészek ne adják el méztermésüket, míg az árak felől az Erdélyrészi Méhész-Egyesületnél nem érdeklődnek, mert esetleg tetemes kár érheti az árak felől való tájékozatlanság miatt.

A gabonakivitel rendezése. A legújabb rendelet szerint ezután csak abból a megyéből szabad gabonát kivinni, amelyben a belső szükséglet biztosított van. Az eljárás a kivitel ügyében a következő: Aki gabonát akar kivinni, kérvényt nyújt be a megyei élelmezési bizottsághoz kiviteli engedély iránt. Az élelmezési bizottság jegyzőkönyvet mellékel a kérvényhez, amelyben megállapítja, hogy a belső szükséglet fedezve van-e. A kérvény és a jegyzőkönyv a bukaresti központi bizottsághoz kerül, amely a jegyzőkönyv alapján dönt a kivitel engedélyezéséről. Ha a belső szükséglet fedezve van, akkor az engedélyt kiadja, de ezt csak az használhatja föl, akinek a gabona tényleg a birtokában van. Az új rendelet a közvetítést ki akarja zárni.

Ingyenes méhészeti tanfolyam Kolozsváron. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület folyó hó 22-től június hó 2-ig ingyenes méhészeti tanfolyamot rendez a méhészet iránt érdeklődő kigazdák, egyéb foglalkozást üző felnőttek, közép- és főiskolai hallgatók és teológusok részére. A tanfolyamra való jelentkezéseket május hó 18-ig naponta 10—12 közt elfogadja az Erdélyrészi Méhész Egyesület titkári hivatala Kolozsvárt (Attila-utca 10.) Előadói lesznek: Boga Lajos dr., Péter Béla dr., László Márton, Balázs Péter és özv. Kremnitzkyné Fröhlich Ilona. Az előadásokat az egyesület titkári hivatalában és házsongárdi méhtelegén fogják megtartani naponta délután 4 órától kezdődőleg.

A kolozsvári Ipartestületi Kongresszus eseményei.

(Folytatólagos közlemény.)

A Munkásbiztosító Pénztárak kérdése.

A múlt számunkban közöltük a kongresszusnak ebben az ügyben hozott határozatát, melyhez írásbeli javaslatot Szabó Károly terjesztett elő. Szabónak a javaslat egyes pontjaihoz fűzött magyarázatát okulásul itt közöljük az iparossággal.

Megokolás.

A bevezetéshez: A benyújtott határozati javaslatot a nagygyűlés minden indokolás nélkül is magáévá tehetné, mert minden iparos tudja és érzi azokat a bajokat, amelyek a javaslat megítélésére birtak. De nekünk ezekről az okokról informálni kell a sajtót, amely egyedül képes a kérdést napirenden tartani és bennünket célhoz segíteni. A vezetőségnek állandóan gondoskodnia kell a sajtó informálásáról, mert a sajtó nagy hatalom, de a napi politika forgatagában nincs ideje, hogy mindent felkutasson. Ez a legközelebbi érdekeltségek feladata. Továbbá nem elég nekünk csak a ránk szakadt súlyos terhekről panaszkodnunk, hanem fontos kötelességünk, hogy ha már fizetünk a pénztáraknak, akkor lássuk és ellenőrizzük, hogy a munkásbiztosító intézmény megfelelő-e nagy, szociális feladatának, megkapja-e a munkás mindazt, amit a törvény rendel?

Megállapíthatjuk, hogy az intézmény államosítása óta kibocsátott rendeletekkel állandóan csonkították a segélynyújtást.

Igy pl. eddig a beteg munkás egyszerű bejelentés után elmehetett vidéki hozzátartozóihoz, ahol jobb ellátásban részesült, mint a kórházban. Megkapta a legközelebbi orvosi segélyt és táppénzt. Most ezért folyamodnia kell és csak a központ jóváhagyása után mehet el, ha ugyan akkor még képes elmenni.

A művésztagokat ezelőtt a kerületi pénztárak a legjobbnak ismert szakembereknél szerezték be és egy múltb. pl. 3—5 kiló volt. Ma ezeket a központ szerzi be: 20 kilós súlyokban.

A fürdősegélyt az évnek csak három első hónapjában lehet kérni. Aki azután lesz beteg és csak a fürdői, vagy szanatóriumi kezelés segíthetne rajta, az nyugodtan meghalhat.

Megígérték a műfogak készítését is, ma azon-

ban még be kell hogy érjük azzal: Aki nem tud rágni, az ne egyék.

1. ponthoz: A tisztviselők választhatóságáról lemondunk és egyelőre ezen jog nélkül is megelégszünk az önkormányzat visszaállításával, de befolyást kérünk és ellenőrzési jogot ezek működésére. (A kongresszus ezen két utóbbit a fegyelmezési és ellenőrzési jog címen külön ki is emelte. Szerk.)

2. ponthoz: A balesetbiztosítási járulékok sujtják leginkább és a legigazságtalanabbul a kézműves iparosokat, mert a kézi szerszámmal dolgozó munkás nem ejtett magán olyan sérülést, amely 8—10 napon belül ne gyógyulna. Már pedig az összes balesetből származó gyógykezelési és egyéb költségek 11 hétig a betegsegélyző pénztárt terhelik. Ily hosszú ideig tartó kezelésre pedig különösen azok szorulnak, kik sérüléseiket a gyárakban szenvedték. A helyzet tehát az, hogy a megélhetés nehézségeivel küzdő kézműves iparosság fizeti a jól menő gyárak baleseti segélyét. A nagy ipari vállalatok és gyárak vállalkozói a nekik nem tetsző terheket szántszándékkal háritották a gyanútlan kézműves iparosok vállaira.

Most még ez a helyzet is rosszabbodott, mert Magyarországon az első évek tapasztalatai után 1918. június 1-én a II. veszélyességi táblázatot hatályon kívül helyezték és egy új besorozás révén a kevésbé veszélyes üzemek kedvezőbb elbírásban részesültek. Ezt, amelynek érvényessége törvény szerint itt is megvolna, rendeletileg hatályon kívül helyezték és újból életbe léptették azt a kedvezőtlen veszélyességi táblázatot, amelyet Magyarországon hatálytalanítottak.

De ez sem volt elég, mert amíg a sérültek járadékát korona helyett leuban 1—1 arányban állapították meg, a járulékok kirovást az 1—1 arálynak a kétszeresében. A munkás csak 100%-kal kapott többet, a munkaadó pedig 300%-kal fizetett többet.

Nem vették figyelembe azt a lényeges változást sem, amely a régi országos pénztárhoz tartozó területek szétszakítása után az itt maradt pénztárak biztosítási állagában beállottak. Mert az minden kétségen felül áll, hogy Magyarország és Csehszlovákia területén sokkal több és nagyobb gyár és ipari vállalat maradt, mint a Romániához csatolt területen. Kevesebb tehát aránylag a baleset, kevesebb kell, hogy legyen a járadék, amiből következik, hogy a baleseti járulékok is kisebbek. Hogy nem így van, az kitűnik a fentiekből.

Hogy állításom helytálló, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy még a régi alapon 1920. év végéig kirótt járulékoknak csak a fele folyt be és ebből a kerületi pénztárak kifizették 1922. március 31-ig az összes kártalanítási költségeket, ezenkívül beküldtek a központba igen nagy összegeket és még baleseti tartalékokkal is rendelkeznek, pedig nem folyt még be

a járulékok másik fele és az egész 1921. évi járulék. Meg kell tehát szüntetni a további kirovásokat és a törvény rendelkezése szerint csak a szükségletnek megfelelő összegek róhatók ki. (A javaslatnak ebben a pontjában foglaltakra a kongresszus gyors orvoslást olyképpen kísérelt meg, hogy az iparkamaráknak akkor Bukarestben ülésző kongresszusához Dr. Nagy János javaslatára távirati fölvilágosítást intézett. Szerk.)

3. ponthoz: De jogosan kérhetjük, miért kell a betegsegély járulékokat ismét ily óriási mértékben emelni? mire kellenek ezek a nagy összegek? Erre is kapunk választ, ha megtudjuk, hogy még a kormányzó tanács felállított Nagyszebenben egy központi gyógyszerterázt abból a célból, hogy az lássa el az összes gyógyszerészeti szükségletet, mert az akkori szállítási viszonyok miatt egyes gyógyszerterázok ezt nem tehették, amint azonban a közlekedés lehetővé tette, hogy a gyógyszerészek maguk is olcsóbban szerezhessék be szükségletüket, faképnél hagyták a központi gyógyszerterázt, amely ezek után felsőbb parancsra teljes súlyával és 12 millióra szaporodott adósságával a kerületi pénztárak nyakába szakadt és most kényszerítik ezeket, hogy a nagy közérdek kielégítésére szolgáló és most felszámolás alatt levő intézmény veszteségét a munkásbiztosító intézmény fedezze, amelynek semmi része nem volt sem felállításában, sem a veszteségek előidézésében. De mivel senki sem vállalja a veszteséget, fel kell emelni a betegsegélyezési járulékokat, és mi fizetjük meg annak a nagy országos céciónak az árát is, amellyel ezt a híres központi gyógyszerterázt felavatták.

Ezen a nagy ünnepen tartott Brandsch Rudolf szász képviselő is nagy beszédet, méltatva az intézmény nagy szociális jelentőségét, de a képviselő úr éppen úgy nem törődött az intézmény további sorsával, mint a többi ünneplők és így esett meg, hogy a szociális intézményből antiszociális intézmény lett és utolsó hivatása, hogy nagyot üssön a szociális hivatást betöltő pénztárakon.

A határozati javaslat utolsó pontjához kevés a mondani való, mert érzelmi motívumokon kívül nemcsak a hivatkozott békeszerződés, gyulafehérvári határozat és többszöri miniszteri ígéret parancsolja a nemzeti kisebbségi nyelv teljes és jogos érvényesülését a pénztárak keretein belül, hanem a célszerűség is, mert ha a pénztárak nyomtatványait román és magyar, illetve román és német nyelven is szerkesztenék, igen, sok elpocsékolott nyomtatványt, rengeteg újabb és újabb magyarázatokra elfecsérelt időt lehetne megtakarítani.

Szabó Károly.

Ipartestületi élet Baróton.

A baróti ipartestület, amely a kisebbek közé tartozik, egyhangulag járult hozzá a 6 leus fejadóhoz.

De a barótiak, ügybuzgó titkáruknak, Valovics Istvánnak kezdeményezésére rövid idő alatt még ennél üdvösebb dolgokat is csináltak. Két szomszédos községnek, Nagybaczonnak és Köpecznek iparosságát csatározásra szólították föl és így az e hó 14-én tartott közgyűlésen Barót és Vidéke Ipartestülete címen megerősödve újja született a kis baróti egység. De az új családnak meleg otthonra is volna szüksége. Ehhez pedig 28-án fogják a barótiak megvetni az alapot. A baróti dalkör közrejátszásával műsoros estélyt rendeznek. Az estélyre minden egyes testületi tag köteles valamely szakmájába vágó reklámtárgyat készíteni, melyet az otthon javára kiárusítanak. A nem termelő iparosság a házi kezelésű konyhára szolgáltat italt vagy élelmet.

Csak azt ajánljuk, a vezetőség a rendőrhatalóságnál igyekezzék kieszközölni, hogy a jótékony célra való tekintettel a bevételt oldják föl a magadóztatás alól.

Nagyon várunk haza.

Fehér puha ágyad minden este vetve.
Fésülködő tükröd a por már belepte;
Még a folyandár is sárgultabb azóta,
Ahogy árvaság szállt a mi házikónkra.

Íróasztal szélén ott a kis kötésed,
A nagy asztal mellett üres a kis széked,
A virágos kertben vár a rózsza szála
S madár-dal is hozzád mintha hívón szállna.

Itthon melegebb lesz kicsiny puha ágyad,
Itthon beteljestül minden, minden ágyad,
Szeretet... boldogság... megint itt lesz újra...
Muzsikaszó léssen minden szavunk hurja.

Derengőbb, melegebb lesz a nap sütése,
Kedvesebb a hajnal piros égi fénye.
Visszaszáll a jó kedv a bus árvaságra,
Mintha fülmile száll boros lombu ágra...

Péter Antal.

Tanítók figyelmébe!

Dr. Gh. Joanovici-féle románnyelvtan előkészületen. Egyedül tanfolyamokra engedélyezett román nyelvtan. Megrendelések a MINERVA R.-T.-hoz küldendők június 10-ig.

Ára: 20 Leu,

Olvassa a „Magyar Nép“-et.

A boszorkánytej.

Csak pár napos volt Berkes Péterné újszülött leánya. Mindjárt a születése utáni napokban megdagadt mindkét emlőtája. A bába vette kezelés alá.

— Na hagyja csak lelkem, majd meggyógyitom én! — mondotta az anyának. Tudom én ennek a módját.

Azzal elkezdette kurálni a gyermeket. A kura abban állott, hogy mindennap jól összenyomkodta a síró újszülött emlőtáját, amikor is azokból cseppenként tejszerű váladék ürült.

— Így nil! Lásza, hogyan jön a „boszorkánytej!”

Az anyának sehogysem tejszelet ez a kura. Mert mióta a bába kezelésbe vette az ártatlan csöppséget, még betegbb lett. Mindkét emlőtájék nagyon megduzzadt, a bőr fölötté pirosra szineződött. Sokat is sirt. Mikor az anya méltatlankodott, így felelt:

— Hát talán maga tudja jobban lelkem, mi? Láthatja, hogy mindennap több benne a boszorkánytej! Az nem számít, hogy most erősebben duzzadt, majd elmulik — s ezzel jól kinyomkodta ismét az újszülött emlőit.

A „boszorkánytej” csakugyan mindennap nagyobb mennyiségben ürült. Az újszülött a 12-ik napon már igen nyugtalan volt, nem szopott, állandóan sirt.

— Ne féljen semmit — szölt a bába — meglásza nem lesz semmi baj! Kinyomom én még a benne levő „boszorkánytejet” mind egy cseppig!

De az anya, miután látta, hogy itt valami bajt csinált a bába, nem engedte többet hozzányulni. Megkérte, hogy hívja el a szomszéd község orvosát.

Másnap megjött az orvos, ki arról volt nevezetes, hogyha valahol mulasztást vagy hibát velt észre, azonnal megkorholta érte azt, aki megérdemelte.

Igy járt Berkesék házában a bába is. A betegvizsgálat azzal kezdődött, hogy — amint az újszülöttet kibontva a pólyából megmutatták neki — tüstént ezt a kérdést tette fel:

— Ki cselekedte ezt a nagy számárságot?

A bába elvörösödött, majd mentegezni próbálta magát, hogy hát „már régi szokás a boszorkánytejet kinyomni”. Ezt ő is másoktól tanulta.

— Talán csak nem a bábaképezdében?

— Már arra biz' én nem emlékszem, de itt így szokás nagyságos orvos ur!

Az orvos visszafojtotta haragját. Megvizsgálta alaposan a keservesen síró újszülöttet. 38,7° C volt a hőmérséklete. Mindkét emlőtájék igen fájdalmas volt, mert amint az orvos tapogatta, a csöppség élénkebben sirt. A bőr piros volt, mint az égő parázs.

— Itt bemetszésekre van szükség — mondotta az orvosulaz anyához fordulva, — mert a sok nyomkodás miatt a lőtályog képződött s ez kinozza a kicsikét.

A műtétet az orvos nyomban végre is hajtotta. Csinált néhány metszést mindkét emlőtájékon, amikor is nagy mennyiségben ömlött a genny. Utána bekötötte.

Műtét után a következőket mondotta a bábának:

— Ha eddig nem tudta, legalább most tanulja meg, hogy csaknem minden újszülöttnél, úgy fiunál, mint leánynál egyaránt, az emlőtáj — rendszerint mind a kettő — megduzzad, amit semmi körülmények között sem szabad nyomkodni, mert gyuladásra, lobosobásra vezet, ugy mint ebben az esetben.

A bába megszégyellte magát. Ugy rémlett neki, mintha ő ezt már hallotta volna. De hiába, sok mindent elfelejt az ember. Szégyenét leküzdve, e szavakkal fordult az orvoshoz:

— Mi a teendő nagyságos orvos ur az újszülöttek emlőduzzadása esetében?

— Elsősorban tudni kell, hogy az emlőduzzanat a második hét közepéig nagyobbodik, majd fokozatosan a harmadik vagy a negyedik hét végére visszafejlődik. A legfontosabb tendő ezen idő alatt az emlőduzzanatot védeni. Egyszerűen tiszta vattát borítunk rá és bekötjük. Így alig fog előfordulni az emlő meglolosodása. Ha azonban ez bekövetkeznék — mert néha önmagától is meglolosodik, sőt gennyedésnek is indul — akkor párakötést kell alkalmazni, mert erre néha visszafejlődik a megindult lobosodás. Lehet Burrow-oldattal is borogatni. Most tehát megértheti, hogy miért nem szabad az emlő duzzanatát nyomkodni! A nyomogatás fejtellenül lobosodást vált ki s emlőtályog képződésére vezet, amly már csak bemetszésekkel lehet segíteni.

— Ezután sohasem fogok úgy cselekedni, mint ahogy most tettem!

— Akkor okosan fog eljárni. Mert nagy a jelentősége ám az újszülöttek emlőlobjának, különösen lednyoknál! Képzelve csak el, hogy mennyi emlőmirigy pusztul el ilyen gyuladás esetében. Annyi mirigy mehet tönkre, hogy a későbbi korban az emlő szoptatásra alkalmatlanná válhatik. Sok anyát ismerek, ki nem tudta gyermekét szoptatni, mert csecsemőkorában emlőgyuladáson esett keresztül s emlőmirigyei nagyrészen elpusztultak!

* * *

Másnap a kis beteg friss kötést kapott. Nyugtalan-sága megszűnt, fájdalmai enyhültek, jól szopott. Láza is csökkent. Az orvos eleinte mindennap, később másodnaponként elment a kis pácienshez, kitisztította a sebet és tisztán bekötötte. Így lassanként szépen begyógyult. Csupán az emlőtájékon levő beheggedések árulták el, hogy a csecsemő mennyi szenvedésen ment keresztül a bába oktalan cselekedete miatt!

Dr. Gergely Endre.

Jeddi úr cigányai.

Köpcös, tagbaszakadt ember volt Jeddi úr: amolyan igazi magnakvaló székely földbirtokos. Különös szokása volt, hogy mind csupa cigány zselléreket tartott. Már pedig az Isten a cigány napszámosnál rosszabbat nem teremtet. Télben fázik, nyáiban ázik s mindenik azt a hitet vallja, hogy: bolond, a ki többet dolgozik, mint a mennyit muszáj.

A Jeddi úr cigányai is tele voltak mindig mindenféle panaszal. Jeddi úr nem igen hederített rájuk, de mikor egyszer a koszt ellen kezdtek panaszkodni: éktelelenül megharagudott. Mert a saját felesége főzött a cigányoknak s ő is legtöbbszörre abba a kosztból élt. Elhatározta hát, hogy megtanítja őket becsületre.

Egy szép napon felrakta a cigányságot egy egész vágás ló-szekérre s kora hajnalban kivitte őket jómessze a határra kapálni. Meghagyta otthon, hogy egész nap semmi ételfélét ne küldjenek.

A cigányok azzal a porció páinkával és darab kenyérral, a mit hajnalban kaptak, vidáman dolgozoz láttak a reggeli hűvösön. De a mint az idő telt s a nap is kezdett meleget sütni; mind sűrűbben tekintettek be a falu felé. Az egyik meg is kérdi:

— Hát, istálom, mi lesz a turós puliszkával?

— Még nincs itt az ideje — felelte kurtán Jeddi úr.

A cigányok hát tovább dolgoztak, de hovatovább mind nagyobbakat sóhajtottak be a falu felé s már az Isten nevét is kezdték emlegetni, mikor Jeddi úr jónak látta frontot változtatni. Leültette egy kicsit pihenni a cigányokat s maga kezdett el zugalódní az ebéd miatt.

— Valami bajnak kell otthon lenni, hogy így megfélemedtek róltunk, — vigasztalta Jeddi úr az elkeseredett cigányokat. Csak dolgozzuk tovább, mert ha a reggeli ebéd el is maradt, a dél-ebédet bizonyosan kihozzák, — biztatta őket.

De bizony a dél-ebédet se hozták ki. Ekkor már Jeddi úr is dühös lett. Ez már mégis nagy disznóság, de majd igazságot tesz ő, csak tiáza kerüljenek.

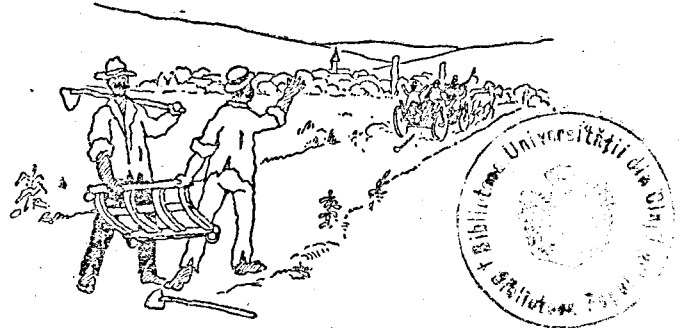
A cigányok látták, hogy az úr haragszik, hát hallgattak. Ebéd helyett volt egy kis pihenő, mialatt Jeddi úr behúzódott a közeli ciheresbe s a magával hozott kenyérből és szalonnából jót falatozott. Délután újra megbiztatta őket az oszonnával s így éltlen kihuzta velük az egész napot.

Naplementekor boldogan ültek fel a cigányok a szekérre s előre kenték a hasukat a jó vacsorára, a mivel legutoljára vigasztalhatta őket Jeddi úr.

Jeddi úr pedig úgy intézte, hogy a két főkolompó hátul a saroglyába kerüljön. A saroglya láncát pedig úgy igazította, hogy mikor a lovakra rávágott s a szekér az első barázdánál nagyot zökkent: a két legnagyobb száju cigány saroglyástól együtt lemaradt.

A többiek lármázni kezdtek.

— Álljon meg, istálom, a két dáde leesett a szekérről!

De hiába kiabáltak s rángatták hátulról a kabátját: Jeddi úr, mintha siket volna, hajtott hazafelé. S csak mikor a kapun befordult, nézett hátra:

— Hát a két cigány hol van?

— Azok istálom még a föld végiben lemaradtak — felelték korusba a cigányok.

— Ugy? És ti nekem ezt nem mondtátok!

— Mondtuk, hogyne mondtuk volna! — védekeztek a cigányok.

De Jeddi úr kérlelhetetlenül adta ki a szigorú parancsot: Büntetésből most már ti se esztek addig, a míg a két cigány haza nem jön.

Ugy, szinte egy óra múlva végre megérkezett a két cigány is, hátkon cipelve a súlyos saroglyát.

Akkor Jeddi úr először turós puliszkát adott a cigányoknak. Mikor abból jól laktak; hozták a töltött káposztát. Valami nagy erőlködéssel még ebből is ettek, de mikor jött utána a rántott csirke: a mennyi cigány mind fajgatni és óbégatni kezdett, hogy nem tud többet enni.

Igy adta ki Jeddi úr a cigányainak egyszerre az egész napi kosztot. Azóta se hallottam, hogy többet panaszkodtak volna.

Janos deák.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Előfizető. Krasznabéltak. A kolozsvári postagazgatóságon azt a felvilágosítást nyertük, hogy a magyar postatakarék betéteket még mindig be lehet jelenteni. Az utolsó terminust a hírlapok közölni fogják. Egyébiránt a kérdés rendezése Magyarország és Románia között most folyik. Egyik terv szerint a magyar postatakarék-betétekekért magyar járadék papirokat fognak adni cserébe. A megoldást a valuta-különbség nagyon megnéhezíti. Az ügy fejleményeiről referálni fogunk, tessék hírrovatunkat figyelemmel kísérni.

B. K. Jogi szakértőnk közelebről részletesen válaszolni fog.

A Diószegi Ipartestület Elnökségének. Kinos helyzetüket teljesen átértjük. Ügyükhöz jövő számunkban szakavatott hozzászólást közlünk, melyet önökkel levélben előre is közlünk, hogy idejük legyen a megfontolt cselekvésre.

• f n l o
MAGYAR NÉP

1922. május. 20.
17
Ihető a...
svárt.